บทที่ 5

สรุปผลการออกแบบ

5.1 สรุปผลการออกแบบ

การเปรียบเทียบผ้าขิดเดิมกับผ้าขิดที่ออกแบบใหม่

5.1.1 การออกแบบจังหวะในการวางลายผ้าขิดใหม่

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบจังหวะในการวางลายผ้าขิดเดิมและผ้าขิดที่ออกแบบจังหวะการวางลายใหม่

ผ้าขิดเดิม	ผ้าขิดทอใหม่
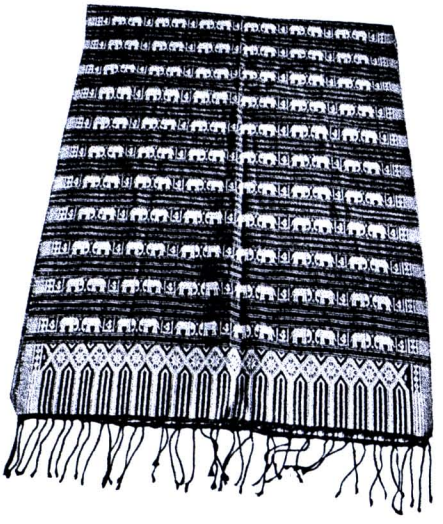	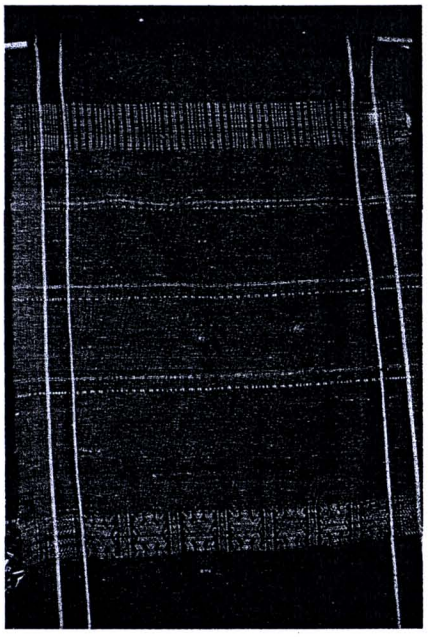 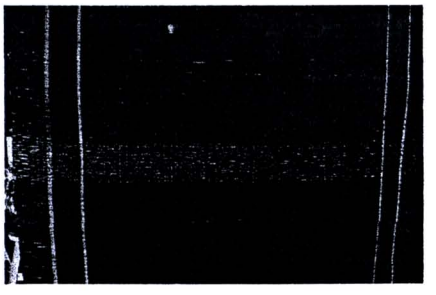 เพื่อลดการซ้ำของลายจำนวนมาก

5.1.2 การเลือกใช้สี

ตารางที่10 การเปรียบเทียบการเลือกใช้สีของผ้าขิดเดิมกับผ้าขิดออกแบบใหม่

ผ้าขิดเดิม	ผ้าขิดทอใหม่
	1.เลือกใช้สีแบบกลมกลืนกันทั้งผืนผ้า 2.เลือกใช้สีตัดกัน โทนสีแบบอนุรักษ์นิยม

5.1.3 การลดความโดดของลาย เพิ่มมิติและผิวสัมผัส

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความโดดของลาย การเพิ่มผิวสัมผัสของผ้าขิดเดิมกับผ้าขิดที่ออกแบบใหม่

ผ้าขิดเดิม	ผ้าขิดทอใหม่
	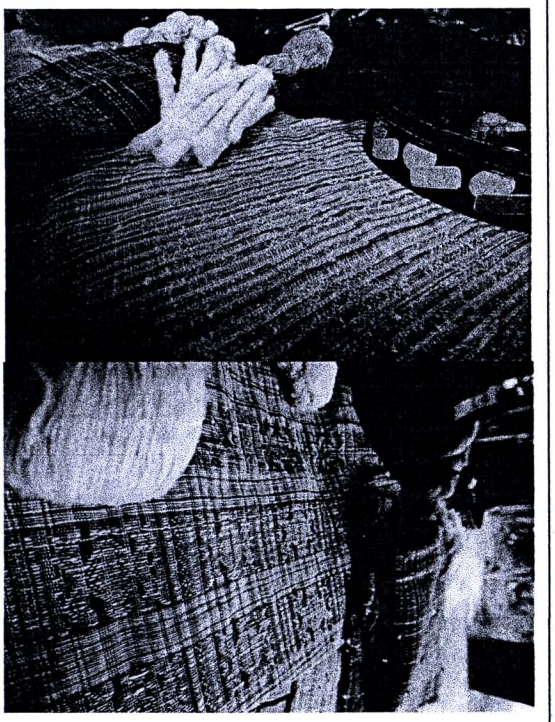

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดงานวิจัย

5.2 การเปรียบเทียบต้นทุนในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ระหว่างผ้าทอโรงงานกับผ้าขิดทอมือ

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบต้นทุนในการแปรรูปหมอนระหว่างการใช้ผ้าลายขิดทอโรงงานกับผ้าฝ้ายลายขิดทอมือย้อมสีธรรมชาติ

ภาพผลิตภัณฑ์	ขนาดผ้าที่ใช้	ต้นทุนผ้า/ใบ	ค่าช่าง/ใบ	ต้นทุนรวม	ราคาขาย	กำไรหลังหักต้นทุน
ผ้าขิดทอโรงงาน(เดิม) 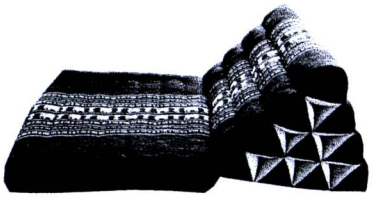	3.2 m	96	200	296	450	154
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่)	3.2 m	256	300	556	1,000	444
ผ้าขิดทอโรงงาน(เดิม) 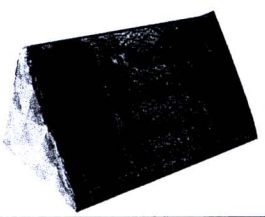	80 cm	24	120	144	350	206
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่)	80 cm	64	120	184	600	416

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบต้นทุนในการแปรรูปหมอนระหว่างผ้าขิดทอโรงงานกับผ้าฝ้ายลายขิดทอมือย้อมสีธรรมชาติ (ต่อ)

ภาพผลิตภัณฑ์	ขนาดผ้า	ต้นทุนผ้า/ใบ	ค่าช่าง/ใบ	ต้นทุนรวม	ราคาขาย	กำไรหลังหักต้นทุน
ผ้าขิดทอโรงงาน(เดิม)	ผ้าทอมือย้อมสีเคมี 35 ซ.ม	11	60	77	150	73
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่) 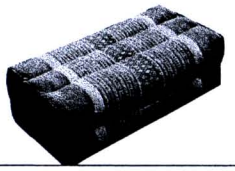	ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ 40 cm	32	60	92	300	208
ผ้าขิดทอโรงงาน(เดิม)	ผ้าทอมือย้อมสีเคมี 35 ซ.ม	11	80	91	150	59
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่)	ผ้าฝ้ายเข็นทอยกปุ่ม 35 cm	28	80	129	300	171
	ผ้าขิดแต่งทอมือ 35 cm	21				
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่)	ผ้าทอมือย้อมมะเกลือ 35 cm	35	80	136	300	164
	ผ้าขิดแต่งทอมือ 35 cm	21				

จะเห็นได้ว่าต้นทุนในการใช้ผ้าทอโรงงาน กับผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ มีความแตกต่างกัน ไม่มากนัก หากเทียบกับคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะต้องพยายามสร้างความเข้าใจ ให้เกิดขึ้นกับชาวบ้านผู้ทอผ้า และกลุ่มผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าขิด จะทำให้เกิดการเกื้อกูลกันได้เป็นอย่างดี

จากการสัมภาษณ์ นางสมจิตร หลักรัตน์ อายุ 58 ปี อยู่บ้านเลขที่ 71 หมู่2 บ้านคำพระ ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ สมาชิกกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคำพระ ปัจจุบันเป็นกลุ่มแปรรูปกระเป๋าเพื่อส่งศูนย์วิสาหกิจชุมชนผ้าขิดบ้านคำพระ และจำหน่ายตามงานออกร้านต่างๆ มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 36 คน โดยมีอาชีพหลักคือการทำนา และเข้ามาทำงานในช่วงที่ว่างเว้นจากการทำนา เพื่อเป็นอาชีพเสริม จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจุบันกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านคำพระ ได้หันมาเลือกใช้ผ้าทอโรงงานในการนำมาแปรรูปเป็นกระเป๋า เนื่องจากช่วยลดต้นทุนในการผลิต จากการสัมภาษณ์สามารถนำมาทำตารางเปรียบเทียบต้นทุนในการทำกระเป๋าได้ดังนี้

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบต้นทุนในการแปรรูปกระเป๋าระหว่างการใช้ผ้าทอโรงงานกับผ้าขิดทอมือที่ทำการทดลอง

ภาพผลิตภัณฑ์	ขนาดผ้า	ต้นทุนผ้า/ใบ	ค่าช่าง/ใบ	ต้นทุนรวม	ราคาขาย	กำไรหลังหักต้นทุน
กระเป๋าแปรรูปจากผ้าลายช้างทอโรงงาน(เดิม) 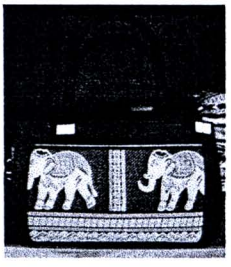	ผ้าโรงงาน 50 ซ.ม.	15	100	115	250	135
กระเป๋าแปรรูปจากผ้าทอมือ (ใหม่)	ผ้าย้อมมะเกลือ 50 ซ.ม.	50	100	156	450	294
	ผ้าขิดแต่ง 10 ซ.ม.	6				

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบต้นทุนในการแปรรูปกระเป๋าระหว่างการใช้ผ้าทอโรงงานกับผ้าขิดทอมือที่ทำการทดลอง (ต่อ)

ภาพผลิตภัณฑ์	ขนาดผ้า	ต้นทุนผ้า/ใบ	ค่าช่าง/ใบ	ต้นทุนรวม	ราคาขาย	กำไรหลังหักต้นทุน
กระเป๋าแปรรูปจากผ้าลายขิดทั้งผืน ทอมือ (เดิม)	ผ้าลายขิดทั้งผืนทอมือ 50 ซ.ม.	40	100	140	250	110
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่)	ผ้าพื้นทอยกปุ่ม 50 ซ.ม.	40	100	146	450	304
	ผ้าขิดแต่ง 10 ซ.ม.	6				
ผ้าขิดทอโรงงาน(เดิม)	ผ้าโรงงาน 50 ซ.ม.	15	100	115	350	235
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่)	ผ้าพื้นทอยกปุ่ม 50 ซ.ม.	40	100	146	450	304
	ผ้าขิดแต่ง 10 ซ.ม.	6				

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบต้นทุนในการแปรรูปกระเป๋าระหว่างการใช้ผ้าทอโรงงานกับผ้าขิดทอมือที่ทำการทดลอง (ต่อ)

ภาพผลิตภัณฑ์	ขนาดผ้า	ต้นทุนผ้า/ใบ	ค่าช่าง/ใบ	ต้นทุนรวม	ราคาขาย	กำไรหลังหักต้นทุน
ผ้าขิดทอโรงงาน(เดิม)	ผ้าโรงงาน 50 ซ.ม.	15	100	115	350	235
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่)	ผ้าทอมือย้อมมะเกลือ 50 ซ.ม.	50	100	180	450	270
	ผ้าขิดแต่ง 50 ซ.ม.	30				
ผ้าขิดทอโรงงาน(เดิม)	ผ้าโรงงาน 50 ซ.ม.	18	100	118	170	52
ผ้าขิดที่ทำการทดลอง (ใหม่)	ผ้าพื้นทอยกปุ่ม 50 ซ.ม.	40	100	146	450	304
	ผ้าขิดแต่ง 10 ซ.ม.	6				

5.3 การถ่ายทอดองค์ความรู้

5.3.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้การอบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 80 อบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้า อ. หนองสูง จ. มุกดาหาร

5.3.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการแปรรูปผ้าขิดเป็นผลิตภัณฑ์ ณ ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดมุกดาหาร ในโครงการมหกรรมคัดเลือกเครือข่ายองค์ความรู้ (Knowledge – Based OTOP:KBO) โดยได้นำความรู้จากการศึกษาวิจัย มาเสนอแนะแนวทางในการนำผ้าขิดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ภาพที่ 81 อบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้า ณ ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดมุกดาหาร

5.4 สรุปแบบสอบถามความพึงพอใจ

จากการแจกแบบสอบถามความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ การเปรียบเทียบระหว่างผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขิดเดิม กับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขิดที่ทำการทดลอง และการออกแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ พบว่า

กลุ่มตลาดเก่า จากการประเมินจากแบบสอบถาม กลุ่มนี้ยังไม่เข้าใจในราคาของผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มสูงขึ้น ยังคงยึดติดกับผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมและราคาเดิม โดยไม่สนใจในคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติหรือผ้าทอโรงงานย้อมสีเคมีก็ตาม การตัดสินใจซื้อจะอยู่ที่ราคาของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก

กลุ่มตลาดใหม่แนวร่วมสมัย ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ จะเป็นวัยรุ่น วัยทำงาน คนในกลุ่มนี้จะ ไม่สนใจในราคาของผลิตภัณฑ์ และที่มาของผลิตภัณฑ์เท่าใดนัก แต่จะให้ความสำคัญกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัย และสามารถนำผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขิดไปใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์อื่นๆได้อย่างกลมกลืน

กลุ่มตลาดใหม่แนวอนุรักษ์ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม พัฒนาสังคม หรือหน่วยงานราชการต่างๆ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ยังคงสนใจในคติความเชื่อของการนำผ้าขิดมาใช้ และยังคงกลิ่นอายของรูปแบบดั้งเดิม มีความเป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่น แต่อยู่ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ร่วมสมัย

5.4.1 แผนภูมิสรุปผลแบบสอบถามความพึงพอใจ สามารถสรุปผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างผลิตภัณฑ์แปรรูปเดิม กับผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใหม่ โดยสรุปผลการเปรียบเทียบเป็นแผนภูมิดั้งนี้

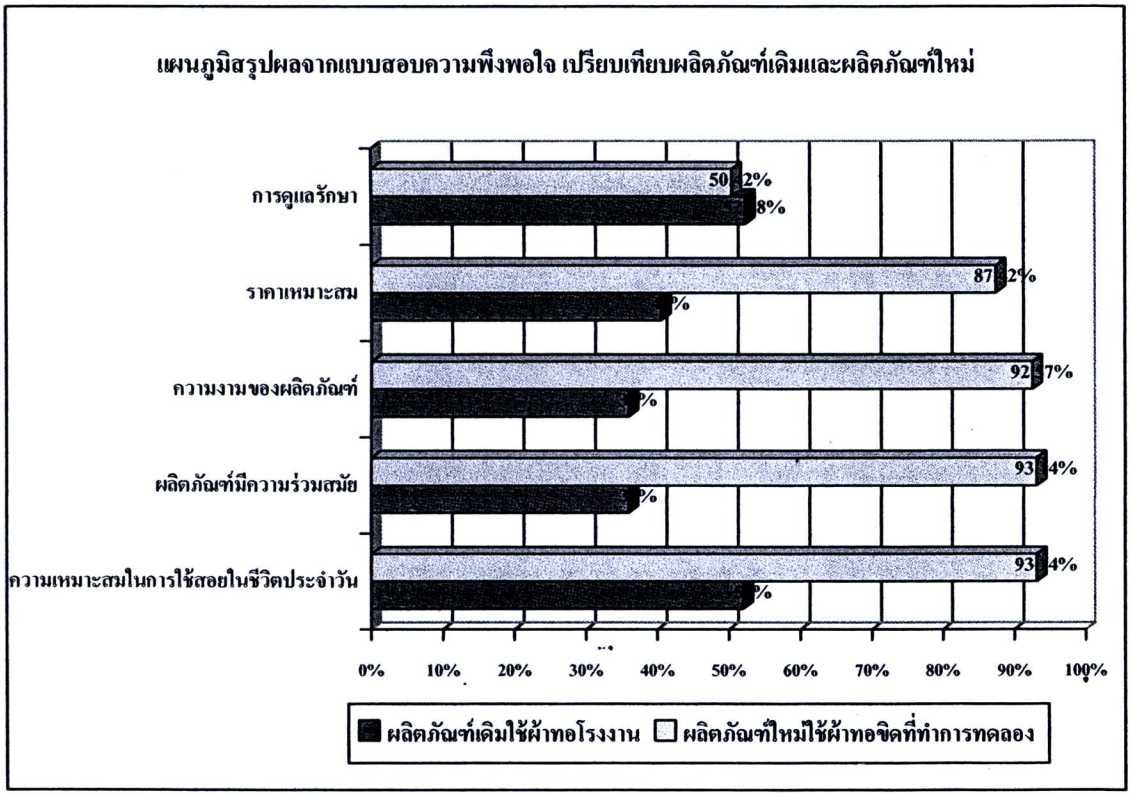

แผนภาพที่ 14 แสดงผลสรุปการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์แปรรูปเดิม กับผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใหม่

จากการสอบถามความคิดเห็นตัวแทนกลุ่มตลาดใหม่ จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นตัวแทนวัยรุ่นจำนวน 10 คน ตัวแทนวัยทำงาน จำนวน10 และตัวแทนลูกค้ากลุ่มตลาดเก่าจำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นตัวแทนวัยรุ่นจำนวน 10 คน ตัวแทนวัยทำงาน จำนวน10

สามารถสรุปผลจากการเปรียบเทียบความพึงพอใจ ได้ว่า ผลิตภัณฑ์ใหม่มีความเหมาะสมในการใช้งานโดยมีความร่วมสมัย มีความงามที่เหมาะสมกับราคา แต่ในด้านของการดูแลรักษา กลุ่มผู้ใช้ยังคงมองว่า ผลิตภัณฑ์ผ้าโรงงานสามารถดูแลรักษาได้ง่ายกว่า ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ

5.5 สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขิด กรณีศึกษาศูนย์วิสาหกิจชุมชนผ้าขิดบ้านคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการหาแนวทางการแปรรูปผ้าขิดสู่ผลิตภัณฑ์ ให้มีความร่วมสมัย อันเนื่องมาจาก การพบประเด็นปัญหาในด้านผ้าทอมือลายขิดที่ล้นตลาด ไม่มีตลาดรองรับ ไม่มีการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มทอผ้า กับกลุ่มแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์ ที่จะทำให้เกิดการหมุนเวียนของวัตถุดิบ และเกิดการกระจายรายได้เกิดขึ้น

การเลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าขิดบ้านคำพระ มาเป็นโครงการทดลองพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้านั้น เนื่องมาจาก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าขิดบ้านคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นกลุ่มที่มีประวัติความเป็นมาในด้านการทอผ้าลายขิด ย้อมสีธรรมชาติมายาวนาน แต่เนื่องจากเริ่ม ไม่ได้รับความนิยม เนื่องจากขาดการพัฒนาทั้งผ้าทอ และผลิตภัณฑ์แปรรูปกระเป๋าและหมอนจากผ้าของชุมชนเอง ก็หันไปใช้ผ้าทอโรงงานลายขิด อันเนื่องมาจากราคาที่ถูกกว่า เพื่อให้สินค้าสามารถจำหน่ายในราคาที่ถูกลงไปด้วย ทำให้กลุ่มทอผ้าลายขิด และกลุ่มแปรรูปกระเป๋าและหมอน ไม่มีความสัมพันธ์เกื้อกูลกันแต่อย่างใด หากยังไม่มีการทำความเข้าใจ ในการสร้างมูลค่าให้กับสิ่งที่เป็นรากฐานมายาวนานแล้วนั้น ในไม่ช้ากลุ่มผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติก็จะหมดไป และกลุ่มแปรรูปกระเป๋าและหมอน ก็จะเป็นเพียงแหล่งผลิตสินค้าราคาถูกเท่านั้น

จึงได้ตั้งคำถามการวิจัยว่าการพัฒนาผ้าขิดก่อนการนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ และการนำผ้าขิดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นั้น จะสามารถเพิ่มตลาดใหม่ให้กับผ้าทอลายขิดและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าทอมือลายขิดได้หรือไม่

จากการศึกษาพบว่า การที่จะแปรรูปผ้าขิดเป็นผลิตภัณฑ์ นั้น จำเป็นต้องพัฒนาตั้งแต่ตัวผืนผ้า จึงจะทำให้สามารถนำผ้าทอลายขิดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัยได้ เนื่องจากผ้าทอมือลายขิด มีข้อจำกัดอยู่ที่กระบวนการทอ ที่ทำให้เกิดการซ้ำของลายจำนวนมาก และลายขิด จะมีสีเดียว ลายเดียวกันตลอดตามแนวเส้นพุ่ง นอกจากการ มีสีเดียว ลายเดียวกันตลอดตามแนวเส้นพุ่งแล้ว ความนิยมเลือกใช้สีในจุดที่เกิดลาย ก็มักจะเป็นสีที่มองเห็นลายตัดกันอย่างชัดเจน ซึ่งการซ้ำของลายเป็นจำนวนมาก และสีที่ตัดกันแบบไม่มีความกลมกลืนกันนี้ ทำให้ยากต่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงได้ทำการออกแบบเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยได้แยกกรอบแนวทางการพัฒนาออกเป็น 2 ส่วน นั้นคือ การพัฒนาผ้าทอลายขิดสำหรับการนำไปแปรรูป และ การแปรรูปผ้าทอลายขิดเป็นผลิตภัณฑ์

5.5.1 การพัฒนาผ้าทอลายขิดสำหรับการนำไปแปรรูป

1. ออกแบบผ้าขิดแต่ง สำหรับนำมาตกแต่งเฉพาะจุด ช่วยลดระยะเวลาในการทอ ลดต้นทุน โดยการนำมาประกอบกับผ้าทอมือสีพื้นอื่น

"ผ้าขิดแต่ง" เป็นการแก้ปัญหา การสิ้นเปลืองผ้าทอขิดทั้งผืนในการนำมาแปรรูป แต่เป็นการทอขึ้น สำหรับนำมาใช้ในการตกแต่งในผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะ

2. ออกแบบผ้าทอลายขิด ให้ลายขิดมีสีที่มีความกลมกลืนกันไปตลอดตัวผืนผ้า ซึ่งโดยปกติ เมื่อถึงจุดที่จะต้องเก็บขิด(ทอลายขิด) ก็จะนิยมเลือกใช้สี ให้ลายขิดโดดออกมาจากตัวผืนผ้า จึงต้องการสร้างความแตกต่าง โดยการใช้ฝ้ายในเส้นพุ่ง เป็นฝ้ายเข็นเส้นใหญ่ สีเดียวกันกับสีที่ทอผ้าพื้น แต่นำมาพุ่งเฉพาะในจุดที่เก็บขิด(ทอลายขิด) เพื่อเพิ่มมิติ ผิวสัมผัสให้กับผืนผ้าในจุดที่เป็นลายขิด แต่ทั้งผืนผ้าจะมีความกลมกลืน

5.5.2 ด้านการแปรรูปผ้าขิดเป็นผลิตภัณฑ์

1 ไม่นำผ้าทอลายขิดทั้งผืนมาแปรรูป แต่เป็นการใช้ "ผ้าขิดแต่ง" เนื่องจากทำให้เกิดการซ้ำของลายเป็นจำนวนมาก แต่เป็นการเลือกใช้ในจุดที่สำคัญ ที่ต้องการสร้างจุดเด่น

2 ผสมผสานระหว่าง ผ้าทอสีพื้นย้อมสีธรรมชาติอื่น เพื่อลดการซ้ำของลายขิด ไม่ให้มากเกินไปในผลิตภัณฑ์

ผลจากการพัฒนาภายใต้กรอบดังกล่าวพบว่า ผลิตภัณฑ์มีต้นทุนสูงขึ้นจากเดิมโดยเฉลี่ย 43 เปอรเซนต์ แต่สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้นโดยเฉลี่ย 115 เปอรเซนต์ โดยเฉลี่ย

และจากการแจกแบบสอบถามความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ การเปรียบเทียบระหว่างผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขิดเดิม กับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขิดที่ทำการทดลอง และการออกแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ พบว่ากลุ่มตลาดเก่า จากการประเมินจากแบบสอบถาม กลุ่มนี้ยังไม่เข้าใจในราคาของผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มสูงขึ้น ยังคงยึดติดกับผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมและราคาเดิม โดยไม่สนใจในคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติหรือผ้าทอโรงงานย้อมสีเคมีก็ตาม การตัดสินใจซื้อจะอยู่ที่ราคาที่ถูกของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก กลุ่มตลาดใหม่แนวร่วมสมัย ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ จะเป็นวัยรุ่น วัยทำงาน คนในกลุ่มนี้จะ ไม่สนใจในราคาของผลิตภัณฑ์ และที่มาของผลิตภัณฑ์เท่าใดนัก แต่จะให้ความสำคัญกับรูปแบบ ที่มีความร่วมสมัยของผลิตภัณฑ์ และสามารถนำผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขิดไปใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์อื่นๆได้อย่างกลมกลืน กลุ่มตลาดใหม่แนวอนุรักษ์ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม พัฒนาสังคม หรือหน่วยงานราชการต่างๆ ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ยังคงสนใจในคติความเชื่อของการนำผ้าขิดมาใช้ และยังคงกลิ่นอายของรูปแบบดั้งเดิม มีความเป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่น แต่อยู่ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ร่วมสมัย